

KMETSKI LIST

Številka 41

Ljubljana dne 11. oktobra 1939

Leto XXI

Beg z zemlje ali obup

Edina dobrina, ki vedno in povsod ohrani trajno vrednost, je — zemlja. Zato lahko opazujemo v vsej zgodovini človeštva boj za zemljo.

Vse vojne, kar jih pozna zgodovina, so v bistvu boj za zemljo in njene dobrine. Tudi sedanja vojna ima iste vzroke. Ako Nemci govore o življenjskem prostoru, ni to nič drugega, kakor krik po zemlji in po vseh življenjskih dobrinah, ki iz zemlje izvirajo.

Se važnejše kakor pri velikem, je vprašanje zemlje pri malem narodu. Tega se jasno zaveda zlasti slovenski kmet. To nam potrjuje že samo dejstvo, da je toliko sto in stoletij vzdržal v nadčloveški borbi s premočnimi tujci in kljub najbolj neugodnim okolnostim ohranil še vedno lep del svoje narodne posesti.

Kdor potuje po Sloveniji, naleti povsod na samotna hribovska in gorska naselja, kjer se zdi življenje za človeka skoraj nemogoče. Saj pomeni vsak dan nov boj s silami narave in vsak grižljaj je treba z muko in trpljenjem tako rekoč iztrgati iz objema sovražnih sil.

In vendar vzdrži naš kmet tudi na takih postojankah! Kakor skala trdni so ti naši hribovci, vztrajni in odporni, stasiti, zdravi in ponosni na svojo moč in svoje trpljenje.

Vse to priča, da naš kmet svojo zemljo ljubi in jo zna tudi ceniti. Zato pa je dolžnost vseh, ki so po svojem položaju v to poklicani, da kmetu njegov položaj kolikor morejo, olajšajo in mu tako omogočijo čim uspešnejšo borbo za zemljo.

Beg z zemlje

O pojavu bega z zemlje se veliko govori in piše. In vendar ta pojav ni niti nov niti ni nobena slovenska posebnost.

Odkar in kjer mesta obstojajo, se njih prebivalstvo krvno osvežuje z dodatkom s kmetov. Življenje v mestu je nenaravno. V večini poklicev v mestu se človek telesno pomehkuži in izčrpa, zato tudi rod razmerna dosti hitreje shira kakor na kmetih. Usoda mest bi bila kaj žalostna, ako mestni živelj ne bi dobival osvežitve s kmetov. Do neke mere je torej »beg z zemlje« naravna nujnost. V kolikor se pa ta vrši v prevelikem obsegu, je treba preiskati vzroke takega pojava in jih po možnosti odstraniti, pa bo zlo premagano.

Slovenija že davno pred vojno ni mogla vsega svojega prebivalstva preživljati sama. Velik del naše plodne zemlje je v tujih rokah. To so različna veleposestva, ki dajejo našim ljudem kaj malo kruha.

Kmetij, ki res vzdržujejo na njih naseleljene družine, imamo bore malo. Ogromna večina naših kmetijskih posestev je takih, da dajo le za nekaj mesecev pridelka, za ves ostali čas pa je treba kupovati še živež poleg drugih potrebščin.

Tu nastane vprašanje, kje in kako priti do denarja. Na kmetih ga ni mogoče dovolj zaslužiti, ker so celo trdni kmetje za gotovino pogosto v stiski. Zato so že pred vojno naši ljudje s kmetov hodili po svetu s trebuhom za kruhom. Izseljevali so se v Ameriko, odkoder so se nekateri vračali, drugi pa ostajali tam. Hodili so kot drvarji, tesači in ogljarji tja doli do Romunije, pa po Koroškem, Tirolskem, Štajerskem in Gornje Avstrijskem. Dekleta so odhajala v mesta. Od Šlezije do Trsta in Aleksandrije je človek po vseh večjih mestih lahko srečaval slovenska dekleta. V Gradcu jih je bilo na tisoče, prav tako tudi v Budimpešti. Da se jih je pri tem dosti izgubilo, je res in je deloma to skoraj neizogibno.

Po vojni je bilo odseljevanje v tujino vedno težje. Države so tujcem zapirale meje, zlasti Amerika je do skrajnosti omejila priseljevanje tujcev. Z izbruhom svetovne gospodarske krize pred dobrim desetletjem je bil svet kakor pregrajen. Povsod so skušali po možnosti v prvi vrsti zaposliti domače prebivalstvo in so se branili tujcev.

Naš siromašnejši kmetijski človek je bil zato prisiljen iskati zaslužka in kruha doma. Ker zaslužka na kmetih ni bilo dovolj, se je začel pritisk v mesta in industrijska središča.

Ako torej govorimo o begu z zemlje, moramo to vprašanje obravnavati brez licemerstva in solzavosti kot gospodarsko-socialni pojav. Samo tako ga je mogoče razumeti in ga s primernimi ukrepi tudi spraviti v pravilni tok.

Če torej hočemo omejiti beg z zemlje, moramo kmetickemu človeku omogočiti življenje na tej zemlji. Z besedo ni mogoče nasiliti lačnega ne napojiti žejnega in ne obleči nagega. Tu je treba dejanj, temeljitih, stvarnih in širokopoteznih dejanj.

V prvi vrsti je treba napeti vse sile v to, da se kmetu vrne njegova zemlja, pa naj se to zgodi že v tej ali oni obliki. Krajevne

razmere in najboljši način izkoriščanja zemlje v posameznih predelih bi morale biti odločilne za obliko te vrnitve. Dokler se to ne zgodi, bodo vsi drugi naporji ostali jalovi.

Vprašanje javnih dajatev (davkov in doklad) je treba urediti za kmeta pravično. Kdor meni, da je z znižanjem zemljarine že kaj bistveno pomagano kmetu, se pač silno moti. Saj zemljarina ne predstavlja kmetovega glavnega davka, temveč je samo podlaga za celo vrsto drugih, težjih dajatev. Semkaj spadajo razne samoupravne in občinske doklade, ki znašajo skupno tu in tam celo do 300% zemljiškega davka.

Poleg tega bremene kmeta razne dajatve v obliki kolkov in taks, ki so pri nas občutno visoke. Če še prištejemo davek na električni tok, v okolišju mest zgradarino in končno množino davkov, ki jih kmet plačuje s kupovanjem monopolskih predmetov, spoznamo, da je kmet dejansko največji in tudi najzvestejši davkoplačevalec v državi.

Trdimo še več! Tudi davki, ki jih navidezno plačujejo drugi stanovni, bremene na kmetu. Ako obdavčimo mešarja, bo gledal, da bo pri nakupu ceno živini toliko in še več znižal, kolikor je obdavčen. Dejansko je torej plačal ta davek kmet, ker je za svoje živinče prejel toliko manj, kolikor oni plača davka.

Podobno je povsod. Prav zaradi tega bi moral ves upravni aparat kmeta primerno upoštevati ter iskati učinkovitih sredstev za njegovo zaščito v življenjski borbi. Ako se trgovcu trgovina ne rentira, pospravi denar in napove konkurz, naš kmet pa kljub vsej pasivnosti velike večine naših gospodarstev rod za rodom vztraja na svoji zemlji in požrtvovalno dela za druge.

Rešiti ta problem v prilog kmeta in s tem v prilog narodove skupnosti, bi pomenilo res veliko delo. Kadar bo to opravljeno, bo tudi izginil pojav bega z zemlje. To je resnica, ki ji je treba odkrito in pogumno pogledati v oči, prazno besedičenje pa pomeni le varanje samega sebe.

Kdo prodaja zemljo?

Pred kratkim smo nekje čitali, da kmetje prodajajo zemljo, češ, da jim grozi ta ali ona nevarnost. Z grožnjami da jih begajo razni agentje.

Falotov nikjer ne manjka. Brez dvoma se lahko take pijavke klatijo tudi po slovenski zemlji in skušajo zbegati slovenskega kmeta. Kljub temu se je vendar treba vprašati:

Ali kmet res prodaja zemljo

Ali je naš kmet tako lahkomisljen, da bi samo zaradi govorice kakih agentov in spekulativ ter iz strahu, da bi zemlja izgubila svojo vrednost, zemljo prodajal?

Po našem mnenju se to ne dogaja, vsekakor pa morajo morebitni taki primeri biti tako redki, da v praksi ne pridejo do veljave. Izraz res kmetovega mišljenja in pojmovanja so besede tistega obmejnega kmeta, ki je na vprašanje, kam bi šel, ko bi tudi nas vrtnec zapletel v vojno, odgovoril:

»Nikamor! Tukaj sem se rodil in tukaj bom umrl!«

Te besede so značilne za miselnost pravega in resničnega kmetijskega življa. Da ni to samo naziranje posameznika, temveč mnenje vsega kmetijskega sloja, vseh tistih, ki zemljo imajo ne le v posesti, ampak jo tudi resnično obdelujejo, je dokaz tudi odpor kmetov, kadar morajo pro-

dati kaj zemlje v javnem interesu (za ceste, železnice in druge naprave). Pogajanja so tedaj navadno dolga in še se neredko primeri, da si je treba pomagati s razlastitvenim postopkom. Za tistega, kdor pozna kmetovo dušo, je to popolnoma razumljivo in naravno. Kmet je v jedru konservativec in steber tradicije. Kakor so se na kmetih do dandanašnjih dni v vražah in šegah ohranili še sledovi iz predkrščanske dobe, tako je tudi kmet ohranjal zemljo in jo bo ohranjal, dokler bo živel. Ako pa poseže kje višja sila vmes in kmet na vsak način mora odstopiti kaj svoje zemlje, tedaj iz tega dejstva, ki ga občuti kot nesrečo, skuša izbiti kar največ mogoče.

Izjeme so prav redke. Zgodi se, da kmet odproda kako parcelo zato, da si z izkupičkom izboljša ostali grunt, da si posestvo zaokroži, bolj praktično in donosno uredi ter podobno. Toda ta zemlja navadno zopet preide v kmetске roke, tako da tu ni mogoče govoriti o špekulaciji niti o lahkomišelnosti.

Če hočete še dokazov za to, s kolikšno ljubeznijo, vztrajnostjo in vprav strastjo se kmet oklepa svoje zemlje, vam jih nudijo neštete pravde in spori zaradi izplačila dot in drugih dajatev, ko se začne kmetška družina razhajati in si nje člani urejajo lastna gnezda. Tu niso na dnevnem redu samo civilne pravde, ampak pride, žal, prepogosto celo do kriminalnih dejanj, do zločinov. Kakor te obsojamo, so po drugi strani vendar dokaz, kaj kmetu pomeni zemlja in kako se nje vrednosti zaveda v polnem, morda celo pretiranem obsegu.

Špekulacije na kmetih

Pri tem je treba upoštevati, da na kmetih ne žive samo kmetje, ampak tudi razni privandanci, prihajači ali prišleki, ki z raznimi triki, včasih tudi z ženitvijo in rodbinskimi zvezami pridejo do zemlje. To po sreči in duhu niso več kmetje, pa naj že spadajo v kateri koli stan. Ti ljudje pač špekulirajo z vsem in seveda tudi z zemljo.

Poleg tega so čisto lastniki kmetij ljudje, ki zdavnaj ne žive več na kmetih in so prešli v druge poklice. V prvem ali drugem pokolenju jim je podedovana zemlja še nekaka rodbinska relikvija, pozneje se ta vez zrahlja in spremeni obledo. Lov za denarjem spremeni poteme nekdanjih kmetov v novih okoliščinah v špekulativne lakomnike, ki od svojih prednikov niso ohranili nič drugega kakor v najboljšem primeru — priimek.

V vseh takih in podobnih primerih bi morala intervenirati s primerno zakonodajo oblast ter skrbeti za to, da tako v prodaj spuščena zemlja pride spet v prave roke. Temu cilju bi morale biti prirojene že dedno pravo, njemu pa bi morale služiti tudi primerne uredbe o prometu z nepremičninami. Primeren skupen in enoten nastop države, banovine, občine ob sodelovanju narodno obrambnih društev bi tu rodil krasne uspehe, ki bi bili narodu in državi v korist.

Višja sila

Vprašanje zase pa je prodaja zemljišč zaradi prezadolženosti. To je morda najbolj sklepeča rana na telesu našega podeželja, toda tudi prezadolženost ima različne vzroke.

Kjer je prezadolženost nastala zaradi lahkomišljenosti, pijančevanja in sploh zapravljivosti, tam ni dosti pomoči. Razne države skušajo to zlo na razne načine vsaj v njega škodljivih posledicah zaježiti.

Pri tem je treba upoštevati gospodarske in psihološke momente. Ne da bi se spuščali tu v podrobne predloge, naj samo podčrtamo dejstvo, da so včasih otroci velikih razsipnežev prav dobri in skrbni gospodarji in obratno. Zato bi bila na mestu uredba, še bolj pa nje striktno izvajanje, ki bi prezadolžitve zaradi lahkomišljenosti onemogočala. Sedanje zakonodaje bi bilo treba v tem oziru izpopolniti in jo prilagoditi razmeram in potrebam, hkratu pa tudi s primernimi

ukrepi in z vzgojo pospeševati medsebojno kontrolo. Pri tem prizadevanju naj bi poleg občinskih uprav zlasti sodelovale podeželske gospodarske in kreditne zadruge, katerih vodstvo lahko najbolj natanko spozna dobre in slabe lastnosti posameznikov v njihovem okolišu.

Razen tega pa nastajajo prezadolžitve tudi iz vzrokov, ki so močnejši ko vse kmetovo prizadevanje. Semkaj spadajo razne ujme in naravne katastrofe, nezgode in nesreče, boleznii pri ljudeh in živini, ki se včasih tako nakopičijo, da jih ni mogoče nikakor premagati. Ako je kmet v takih razmerah obremenjen še z družinskimi dajatvami (dote, preužitke itd.), tedaj ne pomaga ne kropiti ne moliti, kakor pravimo, ampak mora v najboljšem primeru iskati posojilo. Če ga dobi po ugodnih pogojih, se nemara — ako ne sam, pa vsaj v svojih potomcih — še izvleče iz neljubega objema. Če ga ne dobi ali če ga dobi po oderuških pogojih, je propast neizbežna. Ali mora prodati grunt sam — ali mu ga pa proda upnik, pa naj bo to že zasebnik ali pa tak ali tak denarni zavod.

Tu ne zaleže nobena pridiga, nobeno še tako temeljito predavanje in noben pouk. Spregovorila je življenjska sila in odgovoriti je treba z močnimi dejanji.

Pravilno in edino v duhu pravičnosti bi bilo, da bi takim nesrečnikom priskočila na pomoč javnost.

Rusija v Baltiku

Ko je bil sklenjen letos koncem avgusta rusko-nemški nenapadalni pakt in pozneje prijateljska pogodba, je več nepristranskih glasov zatrjevalo, da tu SSSR zasleduje v prvi vrsti lastne, čisto ruske gospodarske in politične interese.

Kasnejši razvoj dogodkov je pokazal, da so imeli ti nepristranski opazovalci v bistvu prav.

Kakor hitro je bilo ruskim interesom zaščeno na ozemlju sedaj razdeljene Poljske, se je vsa teža ruskega vpliva obrnila na Baltik, kjer so nastale na nekdanjem ozemlju carske Rusije štiri samostojne republike (glej zemljepisno skico): Finska, Estonska, Latvija (Letonska) in Litva.

Te štiri države so Rusiji zapirale na severozapadu izhod na morje (Vzhodno morje). Do leta 1721. so spadale k Švedski. Tedaj pa jih je car Peter Veliki iztrgal tej državi, ki je dotlej pomenjala velesilo, ter jih priključil Rusiji. Ob izlivu reke Neve je ustanovil Petrograd, sedanji Leningrad, in tako odprl Rusiji novo pot po morju v svet.

Po vojni so se te štiri države — zlasti s pomočjo angleške diplomacije — osamosvojile. S tem je bila Rusija tu zopet odrezana od morja in — čeprav velesila — vendar vsaj v evrop-

V prvi vrsti bi bila v to poklicana država, ki naj bi za take primere našla sredstva in način, da bi ob sodelovanju banovin, občin in drugih poklicanih činiteljev dovoljevala prizadetim brezobrestna dolgoročna posojila. Saj bi to ne bilo nič drugega, kakor porazdelitev udarcev, ki jih človek hkrati ne more vzdržati, na daljšo dobo, da jih prizadeti laglje preboli. V tem torej nihče ne bi smel videti trgovskih poslov, ampak izključno samo narodno obrambno in socialno delo! In prav zaradi tega naj bi bile za zlorabo tudi določene visoke in neizprosne kazni brez olajšav.

Da pa bi bilo takih primerov čim manj, bi bilo treba preskrbeti, da bi bilo na kmetih izvedljivo splošno in obvezno bolezensko, starostno in nezgodno zavarovanje, dalje zavarovanje živine in zavarovanje posevkov in pridelkov proti toči, poplavam in drugim naravnim katastrofom.

Sredstva za to niso nedosegljiva in bomo o priliki morda še podrobneje spregovorili o tem kakor tudi o vprašanju notranje kolonizacije.

Za danes naj na koncu teh razmišljanj zadostuje ugotovitev, da kmet zemlje prostovoljno navadno ne prodaja, da pa mu mora v primerih resnične potrebe dejansko in ne le z besedo pomagati vsa družba, ki ima od kmeta največ koristi.

skem delu potisnjena med kontinentalne (celinske) države. Tu je torej Anglija proti Rusiji nastopala na podoben način kakor nekdanja Avstrija proti Srbiji, ki jo je tudi dosledno in vztrajno odpravila od morja.

Taka igra je seveda vselej nevarna. Nevarnost je toliko večja, za kolikor večjo državo se pač gre. Ze koj ob koncu vojne v mednarodnem diplomatskem svetu ni manjkalo glasov, ki so opozarjali na to, da bo Rusija o prvi priliki skušala tu spet dobiti, kar je izgubila.

Vedeti je namreč treba, da je Leningrajski zaliv za plovbo doberšen del leta zavoljo ledu neuporaben, medtem ko pri Rigi morje sploh ne zamrzne. In ta okolnost je bila za Rusijo in vsa njena prizadevanja zadnjih tednov odločilna. Pri tej priliki naj nam bo dovoljeno omeniti, da v teh političnih prizadevanjih sedanja Rusija hodi zvesto po stopnjah svoje carske prednice. Z drugimi besedami se to pravi, da se osnovni interesi državne zunanje politike zaradi morebitnih notranjih socialnih in gospodarskih sprememb prav čisto nič ne spremenijo. Morje je za državo življenjsko važno, pa naj ima državno krmilo v rokah car, prezident, kapitalist ali boljševik.

Značilno za rusko taktiko je vsekakor okolnost, da je svoje namene deloma že dosegla, deloma jih še skuša doseči brez prelivanja krvi.

O rusko-estonski pogodbi smo že poročali v zadnji številki »Kmetškega lista«. Medtem je Rusija sklenila tudi pogodbo z Letonsko, veljavno za deset let. Ako je nobena pogodbenica ne odpove leto dni pred potekom veljavnosti, se pogodba avtomatično podaljša za nadaljnih deset let.

Pogodba, ki je bila 5. t. m. podpisana v Moskvi, obsega šest členov. Obe državi si v primeru napada ali ogrožanja s strani kake evropske velesile jamčita medsebojno pomoč. Poseben člen določa, da ta pogodba ne sme v nobenem oziru kršiti suverenostnih pravic obeh držav in še posebej ne njunega državnopravnega reda, gospodarskega in socialnega sistema ter vojaških ukrepov.

Letonska dovoli Rusiji zgraditi v lukah Ljepaji in Ventspilsu za zavarovanje ruskih interesov pomorska vojna oporišča in nekatera letališča za svoja letala na osnovi zakupa po primerni ceni. Med Ventspilsom in Pitragom si Rusija pod istimi pogoji na obali lahko tudi

zgradi oporišča za svoje obalne baterije. Na odsekih, ki so za to določeni, si Rusija v zavarovanje pomorskih letalskih in artilerijskih oporišč na lastne stroške vzdržuje strogo omejeno število sovjetskih čet in letalskih sil.

Kakor napovedujejo, bo v kratkem prišlo še do podobnih pogodb med Rusijo in Litvo ter med Rusijo in Finsko.

Ako se to izpolni, bo Rusija dejanski gospodar Baltika. Imperialni sen carja Petra Ve-

likega bo kljub nadaljnemu obstoju vseh štirih baltskih držav izpolnjen. Ne le Nemci kot današnji ruski prijatelji, ampak tudi nevtralni opazovalci zatrjujejo, da je bila sedanja ruska politika na področju Baltika zelo spretna in tudi seveda izredno uspešna. Hkrati z veliko pozornostjo ugibljejo in razmotrivajo o tem, kakšne naloge si je vse postavila ruska politika za bližnjo bodočnost.

Notranji vzroki nesreče Poljske

Svet obširno razpravlja o vojaških in drugih vzrokih, ki so državi 30 milijonov pripravili tako hiter, četudi morebiti le začasen konec. Toda vsi ti vzroki imajo za predmet razmišljanje, dali je Poljska glede na svoje odnose z drugimi državami mogla pričakovati kaj drugega. Bila je prijateljica oddaljene Francoske in Angleške; ni pa to bila s sosednima državama, Nemčijo in Rusijo. V razmerju do velikih sil, kot središče boja raznih njihovih namer in poskusov, lahko da ni imela bolj pametne izbire kot te, ki si jo je izvolila.

Kadar pa kaka država gre h koncu, ni nikoli iskati vzrokov le izven nje same. Vsaj način njenega konca spričuje nepobitno resnico, da je krivdo iskati tudi v notranjosti te države same. Majhna država je vse bolj občutljiva od velike ravno takrat, kadar je njen obstanek najbolj vprašljiv. Velike države morejo toliko časa zavlačevati usoden poraz, da se iz svojih lastnih sil spet okrepe za borbo in četudi v najtežjih okoliščinah končno zmagajo. Majhni državi ne dopušča tega niti čas niti bogastvo njene zemlje niti delo njenih ljudi. Naloga malih držav je zato, da vselej že pred usodnim začetkom boja dopolnijo dokončno priprave za obrambo. Poljske ne moremo šteti med velike države kljub njeni površini — približno 400.000 km² — in kljub številu prebivalstva. K pojmu velikosti spada vsekakor tudi dobra notranja ureditev: dobra uprava, dobra vojska, dobra vlada.

Ko se spominjamo notranjepolitičnega življenja Poljske, najdemo v zadnjem desetletju polno bolnih točk, čijih težke posledice so se v par dneh prikazale z vso kruto resničnostjo.

Poljski narodni junak Korfanty, vodja poljskih kmetskih mas Witosz in vodje poljskih socialistov so bili trajno preganjani. Poljska je bila torišče zatiranja socialnega napredka. Poljska ni poznala svobodnih, demokratičnih volitev, ne svobodnih strank.

Med onimi, ki so upravljali poljsko državo, to je narod in zemlja ter med tem narodom in zemljo ni bilo drugačnih odnosov kakor vladajo med podjetnikom in delavcem, ki se ne spoštujeta, nimata skupnih ciljev in ne smatrata, da sta povezana po enotnih smotrih. Velike in male tragedije si sličejo po razlogih, razlikujejo se le po obsegu. Kmet, ki se je čez leto naslajal ob delu družine, ki je z znojem obdelovala njegovo zemljo, ne ravna pravično, če jesenske plodove zapre le zase v bogate kašče. Če bo prišla nadenj nesreča, se bo družina spomnila njegovih del in mu ne bo pomagala.

Poljski narod je z grenkim srcem čutil trajno zapostavljanje, trajno odrekanje človeških pravic in zakrknjeno zaničevanje nadrejenih stanov, ki so združeni uživali njegovo delo.

Poljski narod je junaško branil zemljo, ki so jo njeni posvetni in duhovni voditelji zapustili, predno je mogel tem voditeljem pogledati vsaj kot enakopraven v oči. Srbski narod je skupaj s svojimi sivolasi kraljem Petrom takorekoč znošil svojo domovino preko nedostopnih gor na varen kraj. Kralj, narod in vlada so bili eno. Kjer je vlada drugo kot narod, ostane narod sam. Zakaj tista notranja vez, ki drži sebi enake v pokorščini do skupnih dolžnosti, manjka bežečim vladam. In to kar je manjkalo celo desetletje, se je moglo z vso grozoto zrušiti nad poljski narod v času največje nesreče. Trajno

izdajanje naroda v manj težkih časih ne dopusti, da bi ne bil izdan tudi v najtežjem. Če se interesi držav in vlad križajo, pripravljajo to grob obojim. Način, kako je Poljska končala svoj obstoj po četrti delitvi, kaže, kako nagel konec preti vsem, ki so enako upravljani. Najmanjši potres zruši stavbo in z neusmiljeno resničnostjo razbije navidezno trdnost.

Kadar mora država pokazati — in to je vselej, ko se bori za biti ali ne biti — svoje vrline, svojo odpornost in svojo upravičenost, nujno pokaže nasprotno, če vrlin ni gojila preje, če se na odpor ni pripravljala preje, če svojega obstoja ni opravičila preje. Država, ki zatira človeške pravice, tepta vrline in jim ne dopušča razvoja; brez vrlin, kdo se bo uprl in komu? In nasilje pa krivičnost nista razloga, zaradi katerih naj bi države obstajale. Vlade, ki jim je glavni cilj njih lasten obstoj, ne življenje in napredek naroda, se vežejo z ljudmi in kraji, ki narodu niso po volji. Sovražnice naroda na znotraj iščejo tudi na zunan zvez z onimi, ki ne morejo biti prijatelji njenemu narodu. Napačna pota na znotraj — napačna navzven.

Svet se ravna po priprostem pravilu: pravičnost je temelj držav. Pravičen doma boš iskal pravičnih zvez z drugimi. Poljski bi bile prihranjene trpkosti današnjih dni, če bi jo bili vodili ljudje z drugimi pogledi na odnose do lastnega naroda.

Kdorkoli meni, da naj bo narod samo predmet izkoriščanja, ta ga bo ob najstrašnejši uri izdal. Narod, ki noče biti nekoč izdan, ne sme ohranjati svoje hrabrosti samo za neprijatelje izven svojih meja. Narod, ki hoče v zgodovinskih trenutkih biti močan in zmagovit, mora biti najprej junak do samega sebe, mora najprej po svoji volji postavljati vlade, ki so iz njega in zanj, ne nad njim proti njemu. To je, kar male narode uči Poljska. Tak narod se tudi ne bo zmotil v iskanju prijateljev in pomočnikov.

Pri njem ne bo treba iskati vzrokov propada, ker zanj propada ni!

Amerika - Anglija in Francija

Dolgo so se po časopisju širile vesti, da se Zedinjene države sploh ne bodo vmešavale v evropske spore. Polagoma se zdaj izkazujejo kot tuja propaganda, v resnici pa v Ameriki vedno bolj prevladuje angleška zavest, kar je koncem koncev čisto naravno in tudi popolnoma razumljivo.

Skraja je bilo po raznih vesteh videti, da se bo prezident Roosevelt brez uspeha boril za spremembo nevtralnostnega zakona, ki v stari obliki zabranjuje dobavo orožja in vojnega materiala vsem evropskim vojujočim se državam.

Rooseveltov predlog je šel za tem, da se ta zakon vsaj nekoliko omili: Zedinjene države ostanejo še dalje nevtralne, vendar smejo dobavljati orožje in druge potrebščine vsakomur, kdor lahko v redu plača.

Anglija in Francija imata velikanske zlate rezerve. Zato pomeni sprememba ameriškega nevtralnostnega zakona po Rooseveltovem predlogu dejansko pomoč Angliji in Franciji, ker samo ti dve državi v sedanjih razmerah svoja naročila v Ameriki tudi res lahko plačata.

Iz debate, ki se te dni vrši v ameriškem kongresu hkrati vidimo, da se ameriško javno mnenje vedno bolj nagiba na stran Anglije in Francije.

Tako je v svojem govoru senator Borah v kongresu med drugim dejal:

»Ne vidim, kako bi mogli odkloniti pomoč naših armad zaveznikom in resno dvomim, da bi to pomoč odbili. — Denimo, da bo ta vojna trajala leto dni ali dve leti — kdo bo imel sreče, da reče Angležem: »Če hočete našo pomoč, plačajte v gotovini!« Ne moremo biti hkrati narodni dobrotniki in oderuhi. — Ne moremo pred svetom reči, da podpiramo civilizacijo in da se mora ta podpora plačati v gotovini.«

Značilno za nejasnost in nestalnost sedanjega mednarodnega položaja, a hkrati tudi za odločnost Zedinjenih držav je s tem v zvezi izjava istega senatorja, ki je dejal:

»Upam, da se nam (namreč Zedinjenim državam) bo posrečilo, da ne pojdemo v vojno, toda ne vem, ali nam bo to uspelo. Bog bo o tem odločil. — Toda če je že postavljeno vprašanje, ali bomo kaki vojskujoči se stranki dobavljali orožje ali ne, ga bomo dobavljali angleškemu narodom.«

Tako torej senator Borah, ki gotovo govori v imenu številnih množic. Ta okolnost v zvezi z raznimi drugimi znamenji opravičuje domnevo, da bo sedanja evropska vojna res dolgotrajna in je želja vseh, ki žele človeštvu dobro, vsaj to, da se ne bi preveč razširila in s svojimi uničujočimi posledicami ne poteptala tisočletne civilizacije bele rase na svetu.

Vprašanje Romunije in Bolgarije

Splošno je prevladovalo prepričanje, da bo ruska diplomacija po sedanjih naglih uspehih na Poljskem in v Baltiku obrnila svojo pozornost na jugozapad. Nekateri so že napovedovali z vso resnostjo, da bo Rusija v najkrajšem času od Romunije zahtevala vrnitev Besarabije.

Kakor je sedaj podoba, se je politični razvoj zasukal drugače.

Po poročilu nekega švicarskega lista, ki ga ponavlja tudi glasilo Vatikana, je bila sprožena misel, naj bi Romunija odstopila Bolgariji južno Dobrudžo, za kar bi sprejela z ruske strani jamstvo, da Rusija ne bo načejala vprašanja Besarabije.

Baje s tako rešitvijo soglašata več balkanskih držav in je bolgarski ministrski predsednik Kioseivanov zanj pridobil tudi Prasolova, ruskega poslanika v Sofiji.

V tem primeru bi Bolgarija vstopila v Balkansko zvezo in bi bil tako ustvarjen močan blok balkanskih držav.

Ali je vse to samo ugibanje — ali pa je v ozadju teh novic morda že res kaj stvarne podlage, to bo pokazala bližnja bodočnost.

Kulturna avtonomija Ukrajincev v Romuniji

Romunska vlada je sprejela program, ki vsebuje minimalne kulturne in politične zahteve Ukrajincev v Romuniji. Program vsebuje takojšnjo uvedbo ukrajinskega jezika v šolah in občinah v Bukovini in Besarabiji, dovolitev ukrajinskih čitalnic ter nekontrolirano poslovanje ukrajinskih gledališč in predavalnic. Ukrajinskim listom je dovoljeno izhajanje. Romunska vlada je tudi pristala na imenovanje štirih Ukrajincev za člane v vrhovnem svetu narodne fronte. Župani v ukrajinskih občinah morajo biti Ukrajinci. V Černovicah mora biti podžupan Ukrajinec. Po izvedbi tega programa se bodo Ukrajinci pogajali z romunsko vlado o nadaljnji usodi Ukrajincev v Romuniji.

■ Slovaška bo prejela 3000 kvadratnih kilometrov od poljskega ozemlja, ker je pomagala pri operacijah proti Poljski.

Doma in drugod

Peta obletnica mučeniške smrti kralja Aleksandra I.

V ponedeljek 9. t. m. je minulo pet let, odkar je v Marseilleu izdihnil pod streli atentatorja naš kralj Aleksander I.

Iz dneva v dan bolj občutimo, da je z visokim pokojnikom legel v grob res moder vladar, izredno sposoben državnik in človek velikih idej in plemenite smotrnosti. Kakor je ob njegovi smrti bolešno zadržala vsa Jugoslavija, tako smo tudi pozneje bridko občutili vrzel, ki je nastala z njegovim mučeniškim odhodom.

Prav zaradi tega se vsako leto ves narod spoštljivo in hvaležno spominja kraljevih zaslug na dan njegove smrti. Tudi letos so se na ta dan po vsej državi vršile žalne službe božje v cerkvah vseh veroizpovedi. Društva in korporacije, med njimi zlasti Sokol, so po mestih in po deželi priredila posebne pietetne žalne svečanosti, ki so se jih udeležile velike množice ljudstva.

S tem je Jugoslavija tudi v teh burnih časih odločno in mirno pokazala in potrdila tudi pred svetom, da duh njenega velikega kralja-mučenika še vedno živi.

osebe, ki so zaradi razpusta narodne skupščine izgubile volivno pravico. Tako bodo okrožna sodišča na naveden način popravila volivne sezname na zahtevo upravnih oblasti, odnosno na zahtevo prizadetih oseb.

Podobne popravke volivnih seznamov za volitve senatorjev bodo izvršila sodišča tudi glede oseb navedenih pod točko 3. čl. 9. zak. o volitvah senatorjev, če so te osebe v redu prišle v volivne sezname po določilih čl. 12. omenjenega zakona, a je v času od dneva, ko so se sestavljali volivni sezname, pa do dne, ko se lahko sezname popravijo, katera izmed teh oseb izgubila to lastnost iz razlogov, navedenih v zakonu.

Povodom gornjega tolmačenja ministra za pravosodje o reviziji volivnih imenikov za senatorske volitve je objavilo nedeljsko »Jutro« naslednja razmišljanja o tem, kdo bo smel 12. novembra voliti senatorje:

»Kakor je znano, veljajo tudi za senat stalni volivni imeniki, ki se vsako leto v januarju po uradnih podatkih revidirajo. Razen tega je mogoče popravljati sezname volivcev tudi vselej takrat, kadar so razpisane volitve za senat, in sicer vse do 10 dni pred dnevom volitev, v danem primeru torej do 2. novembra tekočega leta. V senatskih volivnih seznamih so bili letos v januarju vpisani tudi še vsi narodni poslanci. Po objavljenem avtentičnem tolmačenju ministra za pravosodje bodo okrožna sodišča na sedežu posameznih banovin sedaj brisala vse bivše narodne poslance kot volivce v senat. To vprašanje je torej dokončno razčiščeno. Glede članov banskih svetov in predsednikov občin pa pravi naredba ministra za pravosodje, da se naj revizija izvrši po presoji, ali je v času od dneva, ko so se sestavljali volivni sezname, pa do dne, ko se lahko sezname popravijo, to je do 2. novembra, katera izmed teh oseb izgubila lastnost volivca za senat.

Najbolj zanimivo vprašanje pa ostane, kaj bo z župani, ki jim do senatskih volitev odnosno do 2. novembra poteče funkcijska doba. Glasilo JRZ za Slovenijo citira mišljenje »Hrvatskega dnevnika«, da bodo v drinski banovini odpadli vsi župani, ker jim poteče njihova funkcijska doba 8. novembra, torej 4 dni pred volitvami. V tej banovini bi torej imelo volivno pravico samo 45 članov banskega sveta. Ker Hrvatji dosedaj v banskem svetu v Sarajevu niso imeli nobenega zastopnika, sklepa »Slovenec«, da bi ostali pri senatskih volitvah sploh brez vsakega glasu. Drinska banovina voli pet senatorjev. Če obvelja glede volivne pravice županov stališče, ki ga uvaja »Slovenec«, potem nastane v drinski banovini še druga težkoča. Senatske volitve se tam namreč sploh ne bi mogle vršiti, ker ne bi nihče mogel vložiti kandidatske liste. Da je kandidatska lista veljavna, jo mora podpisati najmanj 50 volivnih upravičencev, v drinski banovini pa bi bilo po navedbah »Slovenca« le 45 volivnih upravičencev.

Navedene komplikacije v ostalem niso le v drinski, temveč tudi v nekaterih drugih ba-

Nj. Vel. kralj Peter II.

je pričel s septembrom obiskovati visokošolska predavanja in nauke iz vojaške vede. Visokošolska vojaška izobrazba bo trajala dve leti, ko bo zasedel prestol kraljevine Jugoslavije.

Opozicija in volitve

Opozicija se senatorskih volitev ne udeleži. V ponedeljek preteklega tedna so se vršile seje posameznih opozicijskih strank, ki so sklenile, da se senatorskih volitev ne udeleže.

V torek je bila skupna seja zastopnikov radikalne demokratske in jugoslovanske nacionalne stranke pod predsedstvom g. Miše Trifunovića. Enodušno je bilo na tej skupni seji ugotovljeno, da se bodo te volitve vršile z javnim glasovanjem. Od treh skupin, ki tvorijo volilno telo za senat, so narodni poslanci zaradi razpusta narodne skupščine izgubili aktivno volilno pravico. Člani banskih svetov niso izvoljeni, temveč imenovani in pripadajo skoraj izključno vrstam JRZ. V banovini Hrvatski tudi teh volitev ni, ker sta banska sveta za bivšo savsko in primorsko banovino ukinjena. Kar se tiče predsednikov občin, so mestni župani vsi imenovani, povrh pa so v banovini Hrvatski mestne občinske uprave izročene komisarjem. V podeželskih občinah so občinske uprave izvoljene pri javnih volitvah za časa režima dr. Milana Stojadinovića. Razen tega poteka ali je že poteklo ogromni večini funkcijska doba občinskih uprav

in s tem tudi županov in je, kakor kaže načelno stališče sarajevskega za volitve pristojnega sodišča, aktivna volivna pravica tudi predsednikov občin postala sporna.

V razpravi so nadalje opozarjali na stališče Kmetsko demokratske koalicije, precizirano v uradnem glasilu dr. Mačka, v »Hrvatskem dnevniku«, da je vprašanje senata kot institucije sploh še odprto in da se bo o tem, kakor tudi o samem volilnem redu za senat šele kasneje razpravljalo.

Po triurnem trajanju je bila konferenca zaključena s soglasnim sklepom, da iz obče političnih in pravnih razlogov nobena od opozicijskih strank ne bo postavila svojih kandidatur za predstoječe senatorske volitve.

Volitve v senat

V zvezi z razpisom volitev v senat je izdal pravosodni minister naslednje tolmačenje določil zakona o volitvah senata:

Z razpustom narodne skupščine je mandat poslancev prenehal pravno obstojati. Kadar poslanec izgubi to lastnost po zakonu in kadar ne more vršiti več te svoje glavne pravice, tudi ne more vršiti postranskih pravic, ki so združene s poslanskim mandatom. Če so poslanci že prišli v volivne sezname za volitve senatorjev, lahko upravna oblast, ali pa prizadete osebnosti zahtevajo pri pristojnih sodiščih popravke seznamov v tem smislu, da se iz seznamov črtajo

Levo: Polkovnik jugosl. gen. štaba Vladimir Vauhnik, naš vojni ataše v Berlinu, in bolgarski polkovnik Boris Harizonov na poljskem bojišču. V sredi: London se pripravlja na obrambo. Desno: Ruski mornar straži na krovu ladje.

novinah, zlasti tudi v dravski banovini. V smislu ministrovega avtentičnega tolmačenja določb o volivnih seznamih za senatske volitve je tudi ljubljansko okrožno sodišče postavljeno pred dejstvo, da ogromna večina županov v dravski banovini na dan, ko se zaključijo volivni seznam, ne bo več v posesti aktivne volivne legitimacije, ker bo takrat tudi njim že potekla funkcijska doba. Splošne občinske volitve v dravski banovini so se vršile 25. oktobra 1936. Če prej pa so bile opravljene volitve v 76 občinah, tako da je do 25. oktobra že imelo nad 300 občin svoje izvoljene občinske uprave in župane. Funkcijska doba vseh teh bo torej potekla pred zaključkom revizije volivnih seznamov in bi ti župani 12. novembra ne mogli imeti volivne pravice. Tudi v dravski banovini bi torej v glavnem tvorili senatsko volivno telo imenovani člani banskega sveta, postavljeni župani štirih avtonomnih mest in župani onih podeželskih občin, kjer so bile volitve po 2. novembru 1936. Iz tega sledi, da bi bilo v dravski banovini približno 80 volivcev za 4 senatske mandate. Položaj pa bi bil kljub temu še nekoliko ugodnejši kakor v drinski banovini, kjer bodo težko celo z vlaganjem kandidatske liste. V dravski banovini bo JRZ mogla postaviti svojo kandidatsko listo in bo pri tem ostalo razen podpisnikov še 20 do 30 drugih volivcev, tako da je računati, da bo prišel en mandat na približno 20 glasov.

Hrvati in volitve v senat

Volitve v senat bodo 12. novembra po sedanjem volivnem zakonu. Vendar pa to še ne pomeni, da vprašanje senata kot ustanove odn. vprašanje volitev v to ustanovo, ne bi prišlo kasneje na dnevni red. Senat ne more samostojno delovati kot zakonodajno telo. V tem pogledu pride v poštev šele takrat, ko se bo sestala tudi nova skupščina. Kdaj pa bodo razpisane volitve v narodno skupščino, pa še ni znano. Znano je samo to, da bo volivni zakon za volitve poslancev v narodno skupščino izdelan po načelih enake in tajne volivne pravice ter z uvedbo proporcije, ki bo ščitil pravice manjšin. Na teh načelih bo temeljil tudi pripravljajoči se zakon za volitev v hrvatski sabor, ki je v načrtu že izdelan. Kakor se bodo v soglasju z določbami sporazuma, izvedle volitve v senat, tako bodo čim prej tudi volitve v hrvatski sabor. Po našem mnenju ni nobene ovire, da se ne bi brez odlaganja izvedel tudi ta del sporazuma.

Redbine vojaških obveznikov

dobe na podlagi nedavno objavljene uredbe, ako so ostale zaradi vpoklica svojih vzdrževalcev brez sredstev, podporo 8 din na dan v mestih, sicer pa 5 din na dan ter za vsakega otroka pod 16 leti po 3 din na dan.

Pravosodni minister je predpisal uredbo o odlogu plačevanja stanovanjske najemnine za osebe, ki so vpoklicane za najmanj 15 dni v vojsko.

Predsedstvo banovinskega odbora Jug. nac. stranke

Pretekli teden se je vršila seja predsedstva banovinskega odbora Jugoslov. nac. stranke v Ljubljani in se enodušno strinjala z razlogi, ki so dovedli vse opozicijske grupe do sklepa, da se senatnih volitev 12. novembra ne udeležijo. JNS tudi v Sloveniji zaradi tega ne bo postavila svojih kandidatov.

Isto bodo storili tudi socialisti.

Preiskava v sarajevski železniški direkciji

Na zahtevo finančnega ministra dr. Šuteja je bila uvedena pri sarajevski železniški direkciji preiskava zaradi preganjanja onih železničarjev, ki so pri decembrskih volitvah glasovali za listo dr. Vl. Mačka in bili zaradi tega odpuščeni. Preiskavo vodi svetnik žel. min. g. Kazimir Pretnar.

»Hrvatski dnevnik« zahteva, da se vsi oni uslužbenci, ki so trpeli zaradi političnih vzrokov in zaradi tega, ker so volili listo dr. Mačka, morajo vrniti na svoja stara mesta.

Trgovinski min. dr. Andreš

je izjavil novinarjem in s tem jugoslovanski javnosti, da so zaradi stanja v Evropi nastale motnje v prometu in izvozu naše države, kar je imelo za posledico padec cen kmetijskih proizvodov. Vlada je sklenila, da ne bo s policijskimi ukrepi preprečevala padca cen, marveč z gospodarsko političnimi merami. V prvi vrsti se bo mileje postopalo pri izterjevanju davkov, nadalje z nabavo rezervne hrane, za kar so že zagotovljeni potrebni krediti. Država si mora zagotoviti večji vpliv na smer našega izvoza in na vrsto uvoženega blaga. Zamenjava blaga se mora voditi načrtno. V to svrhu je vlada že dovolila ustanovitev direkcije za zunanjo trgovino, v kateri bodo osredotočeni vsi posli, ki se tičejo trgovinskega ministristva in zunanje trgovine.

Trgovinski minister je izjavil, da so se že pričela trgovinska pogajanja z Nemčijo. Našo državo vodi pri teh pogajanjih načelo, da se varujejo življenjski interesi naše trgovine in skladnost z nevtralnim položajem, ki ga je zavzela naša država. V kratkem se bodo vršila trgovinska pogajanja tudi z Grčijo, Italijo in Madžarsko.

Prenos kompetenc na dravsko banovino

»Hrvatski dnevnik« je prinesel politično beležko, v kateri pravi, da se bo o prenosu kompetence na dravsko banovino razpravljalo šele tedaj, ko bo izvršen prenos na banovino Hrvatsko in ko bo ta banovina pričela poslovati. Šele tedaj se bo pristopilo k preureditvi ostale države in k prenosu kompetenc na ostale banovine, med drugim tudi na dravsko banovino.

Izključen je bil iz demokratske stranke

odvetnik Plečević iz Arandjelovca, ker je kršil strankino disciplino in pričel s takozvano levičarsko grupo prejemati sestanke po raznih krajih Srbije. Izključitveno izjavo je podpisal šef demokratske stranke Ljuba Davidović.

Gotovim krogom je zelo veliko ležeče na tem, da se razbije enotnost demokratske stranke. Zato podpirajo njene nezadovoljneže. Tem

nezadovoljnežem se je sedaj priključil odvetnik Pločević, kakor sploh opazujemo v najrazličnejših političnih grupah in grupicah advokate. Davidović je napravil s tem odvetnikom kratek proces.

Zveza slov. agrarnih interesentov

V nedeljo 1. oktobra so se sešli agrarni interesi in obravnavali vprašanja agrarne reforme v Sloveniji, ki so ostala še nerešena v teku zadnjega leta, ali ki so med tem časom na novo nastala. Iz obširnega poročila tajnika Zveze slov. agr. int. Milana Mravljeta, je bilo razvidno, v kakšnem stanju se nahaja vprašanje agrarne reforme v Sloveniji in koliko je napredovala likvidacija na posameznih veleposestvih. Najdalj se je zadržal pri veleposestvih v Kostanjevici, kočevskem Auerspergu, Herbersteinu in verskemu zakladu. Ugotovljeno je bilo, da obstoja na teh veleposestvih še mnogo vprašanj, ki čakajo rešitve.

Vojni invalidi dobe znižano voznino na železnicah

Izšel je pravilnik k naredbi o vojnih invalidih. Po tem pravilniku imajo invalidi brezplačno vožnjo, če jih kliče oblast, ali če potuje invalid zaradi posredovanja pri uradu za svoje pravice. Brezplačno voznino imajo tudi spremljevalci invalidov, če ti spremljevalci potrebujejo. Polovično voznino imajo vsi invalidi za vse vožnje (razen ekspresnih vlakov). Vojne vdove, sirote invalidov itd. imajo na leto 12 polovičnih voženj in vsi se morajo izkazati z legitimacijo. Legitimacije izda direkcija državnih železnic z veljavnostjo za pet let. Stare legitimacije še veljajo do 31. marca prihodnjega leta.

Povišana pristojbina za polne liste

Pravilnik, ki so ga izdali trgovinski, finančni in notranji minister, odreja, da se mora do 31. marca 1940. pobirati od strani policijskih oblasti pristojbina 50 din pri izdajanju vsakega policijskega potnega vizuma pri odhodu jugoslovanskega državljanca v tujino. Delavci, ki odhajajo v tujino z namenom, da dobe zaposlitev kot ročni delavci brez ozira na čas, ki ga nameravajo prebiti v tujini, so oproščeni te pristojbine.

Kaj se godi po svetu

Kaj pravi Nemčija?

Pretekli petek se je sestel nemški državni zbor (Reichstag), na katerem je govoril kancelar Hitler že nekaj dni prej napovedovani in pričakovani govor.

Glede Poljske

je dejal, da je bil glavni poljski odpor strt v 14 dneh in je navajal podrobnosti, ki jih že poznamo. Pohvalno se je izrazil o poljskem vojaku, medtem ko je višjim poveljstvom večinoma odrekal sposobnost in čut odgovornosti.

V ostalem je dejal, da je bila Poljska versajsko defet in kot taka nesposobna za življenje.

Pritoževal se je zaradi zatiranja nemških manjšin na Poljskem in govoril tudi o notranjih razmerah ter socialni politiki Poljske. Iz govora samega pa ni mogoče posneti, kaj Nemčija prav za prav namerava s Poljsko.

Razni časopisni glasovi omenjajo, da bo obnovljena mala poljska republika z izključno poljskim prebivalstvom. Seveda bi bila taka država popolnoma odvisna od Nemčije.

Vzporedno s tem se širijo vesti, da namerava Nemčija v zapadni Galiciji organizirati posebno židovsko državo, kamor naj bi se preselili vsi Židje iz srednje Evrope.

Vtisl in odmevi

V drugem delu govora je Hitler pojasnjeval zaveznitvo med narodnim socializmom in komunizmom, pri tem pa ni navedel nobenih obveznosti, ki bi jih bila Rusija prevzela glede ureditve razmer v vzhodni Evropi in zlasti ne na Poljskem.

V tretjem delu govora je Hitler izrazil željo po sklicanju mednarodne mirovne konference, ki naj bi priznala nemške in ruske osvojitve na Poljskem. V ostalem pa ni za ukinitve vojne in sklenitev miru stavil nobenih dejanskih predlogov.

Slednjič je razvil načrt o preselitvi nemških manjšin iz južne in jugovzhodne Evrope nazaj v Nemčijo, da bi bili tako odstranjeni povodi za nove spore.

Značilno, tako podčrtavajo razni listi, je dejstvo, da Hitler v svojem govoru z nobeno besedo ni omenil možnosti vojaškega sodelovanja Nemčije z Rusijo in Italijo.

V splošnem vtisi Hitlerjevega govora niso bili niti pregloboki niti ne presenetljivi. Zato so tudi odmevi govora po svetu razmeroma skromni. Sicer še ni popolnoma potrjenih uradnih izjav iz nasprotnega tabora, vendar je po dosedanjem pisanju mogoče s precejšnjo ver-

jetnostjo sklepati, da govor in v njem iznešene trditve in zahteve niso v ničemer bisteno spremenile položaja. Verjetno je torej, da je kljub tej »mirovni ofenzivi« mir v resnici še zelo, zelo daleč.

Ne mir, ampak vojna

Angleški ministrski predsednik Chamberlain bo šele ta teden odgovoril Hitlerju, že sedaj pa listi v Angliji in v dominionih trdijo, da Hitlerjevi mirovni predlogi niso mirovni predlogi, ampak nove grožnje.

Uradna izjava angleške vlade

trdi, da ne pride v poštev noben mirovni predlog, če se ne reši Evrope grožnje večnih napadov. Zagotovila nemške vlade so se že tolikokrat izkazala brez vrednosti, da bi bilo potrebno nekaj več kakor taka zagotovila, da se ustvari zaupanje, ki je neobhodno potrebna podlaga za mir.

Na Japonskem

ugotavlja časopisje, da so Hitlerjevi predlogi za Anglijo in Francijo nesprijemljivi.

V Franciji

prevladuje mnenje, da odkriva Hitlerjev govor poskus mirovnega diktata. Listi posebno naglašajo, da niti Mussolini niti Roosevelt nočeta posredovati za takšen mir in pod takimi pogoji, kakor jih zahteva in predlaga Nemčija.

Rusija svoj položaj utrjuje kljub vsem pogodbam, ki jih ima z Nemčijo. Tega po francoskem mnenju ne dela v nemško korist, ampak v politično in gospodarsko škodo Nemčije.

Končno zatrjujejo v Franciji, da je trajen lahko samo tak mir, v katerem danes častna beseda velja. Izključeno je vsako zatiranje. Vsi narodi morajo imeti pravico do življenja in svobode.

V Ameriki

izjavljajo, čeprav se prezident Roosevelt uradno še ni izjavil, da Amerika pod nobenim pogojem ne more sprejeti sedanjih Hitlerjevih mirovnih pogojev. Pravijo, da hoče Nemčija še nadalje fmeti Češkoslovaško in Poljsko kot vazala, na kar pa demokratična Amerika nikakor ne bi mogla pristati.

V Italiji menijo, da je Hitler podal samo bilanco dogodkov, v Rusiji vsebino govora odobravajo, zlasti v kolikor se tiče Rusije same, v nevtralnih državah pa so mnenja različna. Nekateri sodijo, da je sedaj ugoden trenutek za premirje in začetek širokih in obsežnih pogajanj o vseh perečih evropskih in svetovnih

vprašanjih. Drugi trdijo, da Anglija in Francija nikakor ne bosta sprejeli Hitlerjevih ponudb in se ne bosta pogajali o njih. Zato, pravijo ti glasovi, ni pričakovati miru, ampak vojno, ki bo v resnici — svetovna vojna.

Kmetška mladina

Velika Polana

Za ustanovitev Društva kmetjskih fantov in deklet smo pri nas zbrali lepo število fantov in deklet, res cvet vasi, da si s skupnimi močmi postavimo nove temelje za dvig in preporod slovenske vasi. Vse naše delo v prihodnosti bo vodil en sam smoter, ena sama gonilna sila, ki nam mora biti sveta: »Z izobrazbo in prosveto do pravice in resnice« mora biti geslo vsakega mladinskega pokretaša.

Kapele

V nedeljo, dne 8. oktobra se je pri nas izvršil občni zbor Društva kmetjskih fantov in deklet. S tem smo vendarle postavili temelje mladih sil, ki hočejo našemu kmetjskemu človeku pripomoči k boljšemu življenju. Naše novo društvo bo delovalo na vseh poljih prosvetnega udejstvovanja istotak pa bo tudi poizkušalo napraviti vse na socialnem polju našega delovnega človeka. V imenu Zveze kmetjskih fantov in deklet je poročal na občnem zboru tov. Vinko Pristan, ki je v široko zasnovanem govoru podal smernice za delovanje nove kmetjsko-mladinske postojanke. Govor tovariša Kristana je napravil globok vtis na vse prisotne. Ob zaključku je izročil zborovalcem pozdrave zadržanega predsednika tov. Ivana Kronovška, ki je pri vojaki in tov. tajnika Ivana Nemeča, ki je moral iti na drugo stran. Ob zaključku smo se razšli z vero v srca, da se je v naši vasi opravilo najboljšo delo. V kratkem se zopet oglasimo.

Bohinjska Bistrica

Pri našem pripravljalnem odboru za ustanovitev Društva kmetjskih fantov in deklet smo vodili že trdo borbo in sedaj pričakujemo, da se bodo naše pravice in po zakonu utemeljene želje izpolnile. Mladinska postojanka v Bohinjski Bistrici pa bo v prihodnosti vse tisto kar danes mlademu rodu primanjkuje. Društvo kmetjskih fantov in deklet mora biti v prihodnosti granitni temelj za vse izživljanje našega naroda. Vsa okolica nestrpno pričakuje, da se vendar že enkrat izpolni samo tisto, kar se po zakonu mora.

Kaj pravijo?

Zadnja »Delavska pravica« prinaša »na robu« tele izreke kardinalov in papežev:

Cerkev ima dolžnost, da se brani pred strankami, ki se hočejo »opirati na katoličane za dobro Cerkev« — kakor taki politiki pravijo — pa se v resnici opirajo zato na Cerkev, da pripomorejo svoji stranki do zmage.

(Kardinal Gasparri.)

V zgolj političnih vprašanjih prepusti Cerkev vsakemu svobodo, kakor mu gre.

(Pij XI.)

Individualno morejo biti katoličani pripadniki raznih političnih organizacij, ako te dajejo jamstvo tako po svojem programu kakor po svoji stvarni orientaciji, da spoštujejo pravice Boga in vesti.

(Pij XI.)

Iz naših krajev

× **Uradni tečaji za oktober.** Finančni minister je zaradi pravilnega plačevanja taks po zakonu o taksah določil za oktober naslednje uradne tečaje: 1 napoleonor 310, 1 zlata turška lira 351'50, 1 angleški funt 220, 1 ameriški dolar 55, 1 kanadski dolar 54'70, 1 nemška marka 14'30, 1 poljski zlot 8'30, 1 belga 9'30, 1 madžarska penga 8'65, 1 braziljanski milrajs 2'85, 1 egiptski funt 230.

× **Samomor.** V Mariboru je izvršil samomor sodnik Emil Kramer. Iz obupa nad neozdravljivo boleznijo naduho se je obesil. Pokojni je bil zelo spoštovan sodnik in priznan pravnik.

× **V Novem Sadu** so odkrili spomenik velikemu sreskemu kulturnemu in nacionalnemu delavcu Svetozarju Miletiću. Spomenik je izdelal kipar Meštrović.

× **Na Sušaku** je blagoslovil novo pravoslavno cerkev srbski patrijarh Gavrilo.

× **V Beogradu** so v nedeljo na svečan način proslavili 100letnico prve moške gimnazije.

× **Bivši avstroogrski dolgovci.** Časopisje poroča, da bodo lastniki obveznic dolgov bivše Avstro-Ogrske dobili zamenjane nove obveznice in da se bo pričelo z izplačevanjem kuponov. Ta služba se bo nanašala samo na lastnike obveznic, ki so naši državljani. V ta namen bo potrebnih skupno okrog 400 milijonov dinarjev.

× **Nova torpedovka »Ljubljana«** je bila v soboto sprejeta v splitski ladjedelnici med našo vojno mornarico. Nova torpedovka je bila vsa

Za rodno grudo

(Dalje.)

Vse, kar je živelo in domovalo skrito v travi ali v zemlji, je zapuščalo potaplajočo se domačijo. Samo parček ptic-pevk je tožeče frfotal nad vodovjem, v katerem so tonili njegovi mladiči.

Ko je kmet sočutno ogledoval vso to sliko in razne svoje sotrpine, sta se privrtinčila iz vode dva velika modrasa, sta nekaj časa nezaupno gledala kmeta, kakor da bi slutila v njem povzročitelja povodnji, in sta nato vijugasto švignila nazaj v vodo. Med plavanjem sta molela glavi iz vode. Njune sinje luske so blestele iz vode.

Ob pogledu na to dvojico je bilo kmetu neprijetno. Sredi vse gomazeče golazni in mrčesa ga je obšlo nekaj kakor groza in strah. Ali ni bil on varuh vseh teh živali, njih prijatelj in rednik? Zdaj jih je prodal, jih oropal doma ali jih celo pogнал v smrt.

Začutil je, da ga sovražijo, ker gledajo v njem izdajalca.

Stopil je malo više k razvalinam svoje hiše in je legel, ko se je mrak jel gostiti, na peč — kakor nekdanj v mrzlih zimskih večerih.

Po vsej sili bi bil rad zaspal, da bi se vsaj za nekaj minut umiril. Toda tudi miže je videl jezni pogled modrasov, ki ga je zopet napolnil z grozo. Ali so morda tudi v tem zidovju duhovi, ki so bili nekoč dobri in prijazni, zdaj pa so maščevalni, ker so zaradi gospodarja izgubili svoje počivališče. Starši in prastarši, žena in hčerka, ki je pred leti utonila, vsi so ga žalostno in očitajoče skoraj grozeče gledali iz ruševin.

Njih podobe so po njihovi telesni smrti še vedno živele v hiši. Kam naj se zdaj umaknejo? Nikjer drugje ni več zanje miru kakor v grobu na pokopališču za cerkvijo, kjer leže trupla pokojnih drugo na drugem kakor klaftrska polena. In vendar so vsi ta grunt tako ljubili!

Kmet se na peči vzravna in se ozira okrog sebe. Vsak predmet ogleduje posebno pozorno, da bi tako pregnal strah pred duhovi. Kljub temu se mu v grozi bolj in bolj ježijo lasje. Zdajci vzide mesec in se prvič ogleduje v nastajajočem jezeru. Kmetu je tako čudno tesno, tuje in neprijetno pri srcu, da se mu nehote orosijo oči. Globljega ganotja še ni občutil, odkar je stal ob krsti svoje žene.

Ko tako sedi in strmi v luno, ki koplje v vodi svoje blede obličje, se ga nekaj rahlo dotakne na hrbtu. Gospodar se zdrzne. Zdaj, zdaj mu skoči za vrat, ga zgrabi in začne tresti, dokler mu sunkovito ne zlomi tilnika.

Tu se mu priplazi v naročje — maček. Kmet veselo vzklikne. Zdaj ni več sam med duhovi, ampak ima vsaj štirinovega tovariša.

Z otroškimi veseljem dvigne žival, jo boža, ljubkuje in gladi ter ji ponavlja, kako sta prijatelja. Razen njega odslej nima nobenega drugega bitja na svetu.

Končno se gospodar utrujen spet zlekne vznak, odpne suknjič in pod njim na svojih prsih pripravi mačku toplo ležišče. Naj bo žival na gorkem to žalostno noč. Zato ga bo tudi varovala duhov in hudih misli.

Kmalu za tem je zaspal.

(Konec prihodnjic.)

izdelana v naši domači ladjedelnici. Ob tej priliki je podarilo mesto Ljubljana soimenski torpedovki lepo zastavo.

× Močno jesensko deževje je preplavilo hercegovsko Popovo polje mnogo preje kot druga leta. Koruza še ni dozorela in kmetje morajo nedozorjene pridelke spravljati iz vode.

× Vlada je ukazala natisniti za 600 milijonov dinarjev dobrovoljskih obveznic za one dobrovoljce, ki niso prejeli zemlje.

× Centrale za oskrbovanje industrije s sirovinami nameravajo ustanoviti v Beogradu.

× Amnestije političnih krivic je bilo deležnih na območju okrožnega sodišča v Sibeniku 800 oseb.

× Srbski novinar Vuk Dragović je vložil tožbo proti bivšemu šefu centralnega presbiraža dr. Kostu Lukoviću in državnemu erarju radi odškodnine v znesku 960.000 din, ker je bil odpuščen iz uredništva beogradske »Politike« na zahtevo dr. Lukovića, predsednika presbiraža.

× Tečaj dinarja se je zopet dvignil na borzi v Curihi na 8'40 franka za 100 dinarjev. Pretekli teden je znašal 5'20 švicarskega franka.

× Na Lavi pri Celju je umrl stavbni podjetnik in tesarski mojster g. Vinko Kukovec, župan bivše celjske okoliške podobčine.

× Za predsednika volivnega odbora za senat je bil imenovan član Državnega sveta g. Ivan Škarja.

× Pomanjkanje sirovin. Naši tekstilni in železni industriji je pričelo primanjkovati sirovin, kar bo prisililo tovarne, da skrejšijo svoje obrate, ako se pravočasno ne ukrenejo potrebni

koraki za dobavo sirovin. Konferenca industrialcev je zato zahtevala v svoji resoluciji ureditev uvoza bombaža in umetne svile iz Italije ter preskrbo topilnic z železno rudo iz naših rudnikov.

× Domače blago — najboljše in najcenejše blago. O resničnosti tega pregovora bodo imeli priliko se prepričati obiskovalci razstave kunčje kožuhovine, usnja in volne, ki bo v dneh 14. do 16. oktobra nameščena v dvorani restavracije »Pri Šestici« v Ljubljani nasproti nebotačnika. Vsak bo imel priliko, da si za zimo oskrbi lepo kožuhovino, trpežno usnje in toplo ang. volno po izredno nizkih cenah. Najprimernejša darila za Miklavža in Božič so pač lepi ovratniki, boe in jopice iz kožuhovine, puloverji in šali iz ang. volne, torbice, čevlji in pasovi iz kunčjega usnja. Oglejte si razstavo, ne bo vam žal, vstop je prost.

× Banovina Hrvatska. Iz državnega proračuna bo prejela banovina Hrvatska za posle, ki so nanjo prenešeni, 29% od skupnih kreditov državnega proračuna. Hrvatski bodo prepuščeni vsi neposredni davki z njenega ozemlja.

× Francoski lastniki naših obveznic so zahtevali, da se prično pogajanja za novo ureditev plačevanja jugoslovanskih posojil v Franciji.

× Neverjetna Tomaževka je škandrova Micono iz prelepega Trnovca. Oni dan ji je mož poklonil za god lep ovratnik in muf iz krasnega krzna, o katerem je trdil, da je od domačega kunca in da je vse to dobil pri rejcih malih živali v Karunovi ulici 10 naravnost za neverjetno nizko ceno. Micono pa je izjavila, da ne verjame ne prvo in ne drugo, zato si bo vzela čas in bo

obiskala te rejce malih živali kar na razstavi kunčje kožuhovine, usnja in volne, ki bo odprta tri dni od 14.—16. oktobra v dvorani restavracije »Pri Šestici« nasproti nebotačnika. Tam se bo prepričala, v koliko ji je mož povedal — resnico.

× Več poljskih plemenitašev je te dni potovalo skozi Jugoslavijo na Francosko. Z avtomobili so pobegnili v Romunijo in od tam nadaljujejo vožnjo skozi Jugoslavijo in Italijo na Francosko. Bivši predsednik poljske republike se bo nastanil v Sviči.

× Jeklarna grofa Thurna v Guštanju bo prenesla sedež v Beograd. Druga za drugo beže industrije iz Slovenije, nekatere s celim obratom, druge pa s svojimi glavnimi uradi in sedeži. Vse to izseljevanje pomeni za Slovenijo veliko izgubo na gospodarskem, socialnem in davčnem polju. Beg industrije iz Slovenije povzroča v prvi vrsti davčna preobremenitev in zato manjša konkurenčna sposobnost.

× Velike manifestacijske zborovanje prirede združeni slovenski rejci malih živali v Ljubljani dne 15. oktobra 1939 ob 9. uri dopoldne v dvorani restavracije »Pri Šestici« nasproti nebotačnika. Na zborovanju se bo obravnavala zgodovina rejskega pokreta pri nas ter organizacijsko delo in smernice za bodoče delovanje. Vabljeni so poleg rejcev vsi merodajni faktorji, ki jim je reja malih živali res pri srcu.

× Amad Pribičević, predsednik SDS, je podal ostavko na svoje mesto z utemeljitvijo, da nima časa in da je daleč od Zagreba.

× Ajdo je po nekaterih krajih prezgodnja slana povsem uničila.

× Profesorja zagrebske medicinske fakultete dr. Andreja Stamparja je imenovalo vseučilišče v Berkeleyu v Kaliforniji za profesorja javnih socialnih znanosti. Dr. Stampar se je nedavno vrnil iz Združenih držav.

× Občina Štrigova, ki spada pod ljutomerski srez, hoče nazaj k Hrvatski. Na svečani seji občinskega sveta je bilo soglasno sklenjeno, da se Štrigova odcepi od Slovenije in pripoji Hrvatski.

× Trojčke je rodila v slovenjgraški splošni bolnici žena malega posestnika z Vrha Kristina Baverjeva. Vsi trije so dečki in zdravi.

Iz tujine

■ V Chicagu je umrl znani ameriški kardinal Mundelein v 77 letu starosti. Kardinal je bil oster nasprotnik fašizma.

■ Veliki italijanski potniški parniki so se vrnili iz Amerike in se zopet pripravljajo na

čico, da se je kar zvijal v postelji; pogledal je proti vratom in zadel na hrbet Mice, ki je odhajala z zaskrbljenim obrazom. Hitrecu je postalo na mah lažje; samota ga je v tem trenutku poživiljala, ker ga je bilo pred ženo sram. Bilo ga je sram pred vsemi ljudmi, ki so ga poznali in vedeli za njegov trmast molk. Požrl je trikrat zaporedoma žaltave sline, dvignil roko, da bi obrisal čelo, pa so ga prsti zaskaleli, da je kar zaškrtal z zobmi. Nalahno je priprl oči in skušal zaspati, toda spanca ni hotelo biti od nikoder. Počasi se je pričel spuščati mrak; okrog oken je besno tulil vihar, kar jokal je. Nenadoma se je zazdelo Hitrecu, da ga nekdo kliče iz viharja:

Hitreeeee... zakaaaaj molčiiiiiii??

V kamro je zopet stopila Mica in našla moža v sladkem hrkanju.

Spil

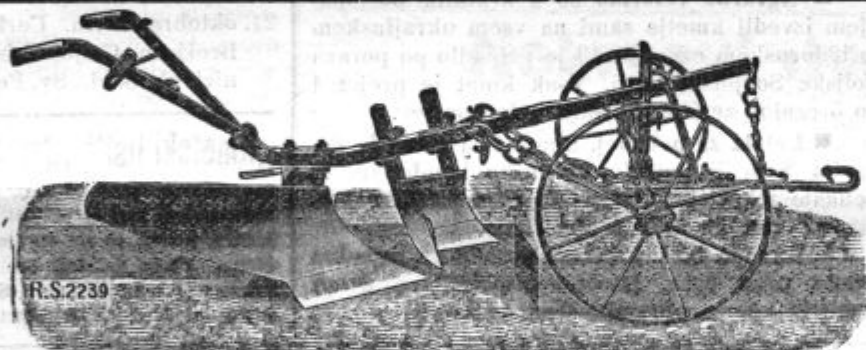
Tiho je zopet zapustila sobo in nalahno priprla vrata.

Naj spi, revež; do tačas bo večerja tudi že gotova! —

Med tem se je stemnilo; ostra burja pa je rjovelava v noč.

(Dalje prihodnjč.)

Sack-ovi plugi so najboljši

Dospeta je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima

Kmetijska družba in njena skladišča v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu

Iv. Nemeec:

MOLK

(Nadaljevanje)

Okrog oken, pri vratih in skozi vsako špranjo je pričela snežna vihra zavijati in peti, da je Anko streslo po vsem životu. Pri hišnih vratih je vihar pritisknil sneženi oblak kar v kuhinjo. Anka se je tesno zavila v veliko volneno ruto in udarjala z ного ob tla; šele sedaj je čutila, da je predolgo stala zunaj na mrazu.

Bo dovolj, Anka?

Se preveč je, Mica! Čez par tednov bom vrnila, ko prežgemo tropine in drože.

Kaj boš vračala, ne dajem za posojilo! Le pohiti in dobro nadrgnite ude z materjo.

Mati bodo opravili, jaz ne morem!

Anki sta zaplavalj v očesih dve debeli solzi in zdrknili na tla.

Srečno, Mica! Hvala!

Srečno, Anka, srečno in ne ženi si preveč k srcu! Trdna bodi, ne jokaj in krepko se postavi! Srečno! —

Skozi odprta vrata je zopet puhnil sneženi oblak, da je Mici kar sapo zaprlo. S težavo je

zaprla vrata, ker jih je vihar tiščal z vso močjo.

Norec so gradili to hišo, se je jezila Mica. Kar na severno stran postavijo vrata, da človek niti ven ne more.

Joža! —

Aa! —

Pridi, Joža in pometi tale sneg; grem pogledat k očetu.

Zebe me, mati! Pri gornjem oknu kar piše skozi okvir; bomo morali žaganje nasuti med spodnjimi stekli.

Potрпи, Joža, jutri! Danes niti koraka ne moreš iz hiše.

Mica je stopila nato v kamro in našla moža kako topo strmi v strop. Pogledala je po postelji, mu popravila odoje in ga ošvrknila z vprašujočim pogledom. Hitrec se pa ni zmenil za ženo; z veliko težavo je prenašal njeno prisotnost in molčal. Molk je bil edino Hitrečevo orožje zoper ženo. Nekje na dnu duše se je spomnil na pretep in pijančevanje, ki bi mu skoraj prineslo smrt. Nenadoma mu je preskočila misel k strogemu revizorju, v posojilnico, v grlu pa so ga zaskaleli izgubljeni tisočaki. Po vseh udih je začutil naenkrat nezno srbe-

vožnjo preko atlantske luke. Italijanske paroplovne družbe so objavile pomorski vojni red za celo leto naprej. Ti znaki kažejo, da namerava ostati Italija še naprej nevtralna.

■ Nemški parnik, 8000 ton, je zadel na mino in se razklal na dvoje. Parnik je bil nato vržen z železno rudo.

■ Junaški poljski posadki, ki je branila polotok Hell nad Gdinjo, se je posrečilo pobegniti na Švedsko. 18 vojakov je odplulo na čolnu. Švedske oblasti so jih internirale.

■ Italijanska vlada je odpovedala mednarodno pogodbo proti komunistični internacionali, katere člani so bile Nemčija, Japonska, Italija, in Španija.

■ Francoska vlada je razpustila 27 občinskih odborov, v katerih so imeli komunisti večino.

■ V Moskvi je bil dosežen sporazum med rusko in bolgarsko vlado o vpostavitvi rednega zračnega prometa med Rusijo in Bolgarijo.

■ Panameriški kongres v Panami je sklenil, da se potegne okoli vsega ameriškega kontinenta varnostna cona, široka 300 milj, kjer bodo ščitile vojne ladje vseh ameriških republik promet.

■ Poljska vojska v Kanadi. V Kanadi živi okrog 150.000 Poljakov. Med njimi se je pričelo veliko gibanje za ustanovitev prostovoljskih legij. Listi poročajo, da se je dosedaj že prijaviло nad 50.000 oseb v prostovoljske legije.

■ Novi davki v Italiji. Od vsakega premočnega ali nepremičnega premoženja nad 10 lir se mora plačati pol odstotka. Uveden je dohodninski davek, ki ga zlasti Slovenci poznamo iz prvih let naše države in znaša 2 odstotka.

■ Uspehi nemških podmornic so čim dalje manjši, odkar je Anglija organizirala spremstvo trgovskih ladij z vojno mornarico. Trgovske ladje plovejo v večjih skupinah, ob straneh pa jih spremljajo bojne ladje. V slučaju nevarnosti zakrijejo bojne ladje trgovsko karavano z gostim dimom na vseh straneh.

■ Iz četi, ki so spremljale kanclerja Hitlerja na poljski fronti, je bil ustanovljen poseben bataljon osebne Hitlerjeve garde. Hitler je gardi poklonil zastavo.

■ Združene ameriške države so priznale novo poljsko vlado v Parizu, ki jo je sestavil general Sikorski.

■ Za naslednika patra Hlinke je bil izvoljen na zborovanju slovaške ljudske stranke predsednik slovaške republike župnik dr. Tiso. Ob tej priliki je imel dr. Tiso velik govor, v katerem je poudaril, da je Slovaška storila svojo dolžnost hvaležnosti, ko se je borila ramo ob ramo z nemško vojsko proti Poljski. Rekel je, da bodo Slovaki razvili svojo državo v duhu nove Evrope (fašizem, nacionalsocializem) in da bodo zavrgli načela svobodnega gospodarstva.

■ Francoska in angleška vojna mornarica je dosedaj zaplenila okrog pol milijona ton blaga, namenjenega za Nemčijo.

■ Pomorske vaje mornarice Združenih ameriških držav se bodo vršile na Havajskih otokih.

■ Francoskim komunističnim poslancem so bili mandati razveljavljeni. Policijska oblast je naperila proti vsem bivšim poslancem razpuščene komunistične stranke obtožbo zaradi veleizdaje in bodo izročeni sodišču. Komunistični poslanci so se namreč zavzemali za mir, ki sta ga ponudili Rusija in Nemčija.

■ Turčija ne priznava razdelitve Poljske. Poljski poslanik bo ostal še naprej v Ankari kot zastopnik svoje vlade.

■ Pripadnikov islamske vere je na vsem svetu nad 300 milijonov. V Evropi jih je 5 in pol milijona, v Aziji 250 mil., v Afriki 56 mil. in v Ameriki okrog četrtil milijona. Muslimanska vera se širi zlasti v Ameriki in v Evropi.

■ Stroški za eno leto japonske vojne na Kitajskem so znašali 7 milijard jenov. Te stroške je Japonska krila z notranjimi posojili.

■ Agrarno reformo so s kratkim postopanjem izvedli kmetje sami na vsem ukrajinskem in beloruskem ozemlju, ki je pripadlo po porazu Poljske Sovjetski uniji. Vsak kmet je prejel 4 do 5 oralov zemlje poljskih veleposestev.

■ Letala za petrolej. Romunska vlada je dobavila Nemčiji petrolej za težke bombnike. Iz Nemčije je prispelo 12, iz Anglije pa 14 bombnikov v zadnjih dneh v Romunijo.

■ Kanada bo v kratkem poslala na zapadno fronto prve čete. Istočasno mobilizira drugi armijski kor za obrambo Kanade same.

■ Prepovedani so od 3. septembra naprej v Češkomoravskem protektoratu vsi jugoslovanski in bolgarski časopisi.

■ V Brnu so prepovedali Židom vse parke, kamor ne smejo na sprehod. Dovoljen jim je za uživanje zraka poseben prostor, ločen od arjevcev.

■ Rusija je obnovila trgovino z Anglijo. Trgovske ladje so pričele prevažati velike množine lesa iz Rusije v Anglijo.

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Ptujju so prevladovala tele cene:

Voli od 4-50 do 6-75, krave od 1-75 do 3-25, junice od 4 do 5, teleta od 5-50 do 7 din za kg žive teže.

V splošnem je opaziti nazadovanje cen živini, kar je seveda v zvezi z mednarodnimi dogodki in zmanjšanjem izvoza.

Sejmi

15. oktobra: Stari trg pri Ložu, Planini, Šmarju pri Jelšah, Sv. Lenart, okraj Slovenjgradec, Trbovlje, Murska Sobota.

16. oktobra: Semič, Kočevje, Rakek, Apače, Podčetrtek v Veračah.

17. oktobra: Ptuj, Pristava, Zidani most.

18. oktobra: Ljubljani, Boh. Bistrica, Guštanju, Lukovica pri Kamniku, St. Vid pri Stični, Mozirje, Radohovi vasi, Vojniku, Podsreda, Trbovlje.

19. oktobra: Smihel-Stopičah.

20. oktobra: Črenšovcih.

21. oktobra: Ziriš, Cerklje, Lesce, Žubna, Črni, Brežicah, Celju, Trbovljah, Mali Nedelji, Sevnici ob Savi, Sv. Peter pod Sv. gorami.

"Kmetiski list" izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani, Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadz. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjaviti: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

NOVE VLOGE
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

EKONOM

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskale, apnenega dušika, čilekega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne Blovac, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**ISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52